

ΕΚΤΑΚΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Tampere 15-16/10/99

I. Ιστορικό

Το Εκτακτο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Τάμπερε (15-16/10/99), η σύγκληση του οποίου αποφασίσθηκε στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Κολωνίας (3-4/6/99) είναι το πρώτο Συμβούλιο Κορυφής για τη δημιουργία ενός χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης που διοργανώνεται -με πρωτοβουλία της Φινλανδικής Προεδρίας- στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Το Συμβούλιο αυτό αποτελεί, τρόπον τινά, τη φυσική συνέχεια της θέσης σε εφαρμογή της Συνθήκης του Άμστερνταμ που θεσμοθέτησε τη δημιουργία Χώρου Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης, με γνώμονα τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης και της ποιότητας ζωής του Ευρωπαίου πολίτη.

II. Προετοιμασία του Τάμπερε

Η μέχρι σήμερα πορεία των εργασιών για την προετοιμασία του Συμβουλίου Κορυφής χαρακτηρίζεται:

- **Πρώτον**, από τη συγκέντρωση υπομνημάτων (Non Papers) εκ μέρους ορισμένων εθνικών αντιπροσωπειών, τα οποία περιλαμβάνουν συγκεκριμένες προτάσεις και άλλες πολιτικού χαρακτήρα δηλώσεις και εκτιμήσεις για τη συμβολή του Τάμπερε στην αντιμετώπιση των νέων προκλήσεων στο χώρο της ελευθερίας, της ασφάλειας και της δικαιοσύνης.
- **Δεύτερον**, από την εκπόνηση εγγράφων εργασίας (documents) της Φινλανδικής Προεδρίας, εν είδει προσωρινής ημερήσιας διάταξης του Συμβουλίου, και
- **Τρίτον**, από τις προκαταρκτικές για το θέμα συζητήσεις των κρατών-μελών στο πλαίσιο διαφόρων Επιτροπών και Συμβουλίων και ιδίως του Συμβουλίου Γενικών Υποθέσεων της 13/9/99 και του Άτυπου Συμβουλίου στο Τουρκου στις 16-17/9/99.

III. Θεματολογία

Τα θέματα που προτάσσονται να συζητηθούν από τα κράτη-μέλη ως βασικές προτεραιότητες είναι:

- Το άσυλο και η μετανάστευση.
- Η καταπολέμηση του διασυνοριακού εγκλήματος και της οργανωμένης εγκληματικότητας.
- Η εγκαθίδρυση ενός ευρωπαϊκού δικαστικού χώρου, συμπεριλαμβανομένης της ελεύθερης πρόσβασης του πολίτη στη δικαιοσύνη.

Η έναρξη μιας ουσιαστικότερης συνεργασίας μεταξύ των κρατών-μελών στους εν λόγω τομείς και ιδιαίτερα στους δύο πρώτους ενδιαφέρει, πρωτίστως, τη χώρα μας, η οποία έχει τα πλέον εκτεταμένα θαλάσσια και χερσαία σύνορα από οποιαδήποτε άλλη χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Συνορεύει με χώρες όπου υπάρχει δυστυχία και φτώχεια και γι' αυτό είναι εκτεθειμένη, σε πολύ μεγαλύτερο βαθμό από άλλες χώρες, στο φαινόμενο της λαθρομετανάστευσης.

Ειδικότερα, οι **ελληνικές προτεραιότητες** καταγράφονται ως ακολούθως:

A. Άσυλο - Μετανάστευση

1. Έλεγχος εξωτερικών συνόρων

Μείζονος σημασίας για μας είναι η **εντατικοποίηση των ελέγχων στα εξωτερικά σύνορα της Ευρωπαϊκής Ένωσης**, στη βάση ενός εναρμονισμένου και λειτουργικού συστήματος που θα λαμβάνει υπ' όψιν του το κεκτημένο του Schengen. Σ' αυτό το πλαίσιο τα ενδιαφερόμενα κράτη - μέλη θα μπορούσαν να τύχουν κοινοτικής ενίσχυσης ως προς ορισμένα ζητήματα τεχνογνωσίας μέσω της ανταλλαγής εμπειρογνομώνων, της σύστασης μικτών ομάδων δράσης, της διάθεσης τεχνικού εξοπλισμού κλπ. Η Ελλάδα μπορεί να επιδιώξει παρόμοια υποστήριξη με το σκεπτικό ότι διαθέτει εκτεταμένα χερσαία και θαλάσσια σύνορα, ενώ συνορεύει με τρίτες χώρες αυξημένου μεταναστευτικού κινδύνου (οι χώρες αυτές "εξάγουν" σημαντικό αριθμό παράνομων μεταναστών) και αποτελεί εξωτερικό σύνορο της Ευρωπαϊκής Ένωσης προς αυτές.

2. Μέτρα για την καταπολέμηση της λαθρομετανάστευσης

Λόγω της γεωπολιτικής θέσης της και σε συνδυασμό με τη διαμόρφωση των χερσαίων και θαλάσσιων ορίων της, η Ελλάδα καθίσταται ιδιαίτερα ευάλωτη στη λαθραία είσοδο μεταναστών από γειτονικές χώρες, αλλά και από την Ασία και από την Αφρική. Γι' αυτόν ακριβώς το λόγο η χώρα μας τάσσεται υπέρ της ανάπτυξης μιας ολοκληρωμένης Ευρωπαϊκής πολιτικής μετανάστευσης και ασύλου, που θα εκφράζεται μέσα από συγκεκριμένες δράσεις και θα απαρτίζεται από τα ακόλουθα συστατικά στοιχεία:

- ◆ Καθιέρωση κοινών αρχών και κανόνων για την είσοδο και παραμονή υπηκόων τρίτων χωρών στην Ένωση.
- ◆ Εντατικοποίηση των ελέγχων στα εξωτερικά σύνορα.
- ◆ Ενιαίος τύπος και κοινές προϋποθέσεις προξενικών θεωρήσεων και αδειών παραμονής.
- ◆ Μέτρα καταπολέμησης των οργανωμένων κυκλωμάτων διακίνησης μεταναστών.
- ◆ Ομοιόμορφες διατάξεις σχετικά με την απέλαση.
- ◆ Εναρμόνιση νομοθεσιών και πρακτικών πάταξης της παράνομης απασχόλησης.
- ◆ Διάλογο με τρίτες χώρες καταγωγής μεταναστών.
- ◆ Συμφωνίες και ρήτρες επανεισδοχής.
- ◆ Προώθηση του οικειοθελούς επαναπατρισμού.

3. Συμφωνίες επανεισδοχής

Αυτή τη στιγμή, εμείς έχουμε μετανάστες λαθραίους από την Τουρκία, τη Συρία, την Ινδία και δεν μπορούμε να τους στείλουμε πίσω, επειδή οι χώρες αυτές αρνούνται να συμφωνήσουν με μας ότι θα πρέπει να παίρνουν πίσω αυτούς που έρχονται παράνομα. Κατά συνέπεια είναι εξόχως σημαντικό για μας η Ευρωπαϊκή Ένωση να προωθήσει τέτοιες συμφωνίες με τις χώρες αυτές, ώστε όσοι έρχονται χωρίς άδεια, χωρίς θεώρηση να επαναπροωθούνται στις χώρες προέλευσης.

4. Πολιτική ασύλου

Χρειάζεται μια κοινή πολιτική ασύλου. Κάθε προσπάθεια στον τομέα αυτό δεν θα πρέπει να αφίσταται των ουσιαστικών διατάξεων της Σύμβασης της Γενεύης του 1951 για τους πρόσφυγες (και του Πρωτοκόλλου της Ν.Υόρκης του 1967), ενώ οφείλει να σέβεται και να διασφαλίζει τα ανθρωπίνια δικαιώματα. Δεδομένης της σημασίας ενός τέτοιου

εγχειρήματος, όπως η δημιουργία ενιαίου Ευρωπαϊκού Συστήματος Ασύλου, είναι ανάγκη η εναρμόνιση (ή η προσέγγιση) των νομοθεσιών και πρακτικών των κρατών - μελών στον τομέα αυτό να γίνει σταδιακά, βαθμιαία (step by step), έτσι ώστε να μην τεθεί εν αμφιβόλω η όλη πρωτοβουλία. Στο ίδιο πλαίσιο, σκόπιμη θα ήταν, επίσης, η δημιουργία μιας Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας για την εξέταση αιτήσεων ασύλου.

B. Διασυνοριακό έγκλημα

Στον τομέα της καταπολέμησης του διασυνοριακού εγκλήματος, η Ευρωπαϊκή Ένωση βρίσκεται αντιμέτωπη με μια ιδιαίτερα απαιτητική πρόκληση. Οργανωμένες εγκληματικές ομάδες επιδεικνύουν όλο και μεγαλύτερο επαγγελματισμό και ικανότητα προσαρμογής στις αλλαγές του περιβάλλοντος, όπου δρουν. Οι ομάδες αυτές έχουν την τάση να είναι ευέλικτες και χαλαρά συνδεδεμένες και συχνά συγκροτούν μεταξύ τους διασυνοριακά εγκληματικά δίκτυα, δηλαδή δεν περιορίζονται μόνο μέσα σε εθνικά σύνορα. Έχουν συχνά συνεργάτες μέσα και έξω από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Χρησιμοποιούν τα νομικά κενά και τις διαφορές των συστημάτων των κρατών-μελών για να αποφεύγουν τον εντοπισμό και τη σύλληψη ή εάν συλληφθούν, για να επιβραδύνουν ή και να μπλοκάρουν τις διαδικασίες. Φαίνεται επίσης ότι συμμετέχουν τόσο στη νόμιμη όσο και στην παράνομη αγορά και επωφελούνται από την ελεύθερη κυκλοφορία κεφαλαίων, αγαθών, προσώπων και υπηρεσιών.

Οι πλέον σοβαρές μορφές του διασυνοριακού εγκλήματος είναι:

- διακίνηση ναρκωτικών
- εμπόριο λευκής σαρκός
- διαφθορά
- ξέπλυμα χρήματος
- διακίνηση όπλων, εκρηκτικών και πυρηνικών όπλων

Βεβαίως, δεν παραγνωρίζεται και η αντιμετώπιση μιας σειράς εγκλημάτων πρώτης προτεραιότητας, όπως η εκμετάλλευση των παιδιών, ο ρατσισμός και η ξενοφοβία, το οικονομικό έγκλημα (απάτη-παραχάραξη του ευρώ), η τρομοκρατία, η νομιμοποίηση παράνομων εσόδων και τα αδικήματα μέσω Internet.

Η δημιουργία ενός Ευρωπαϊκού Χώρου Δικαιοσύνης και ειδικότερα στην καταπολέμηση του σοβαρού διασυνοριακού εγκλήματος καθιστούν αναγκαίες συγκεκριμένες πολιτικές κατευθύνσεις, όπως:

1. Άρση τεχνικών, διοικητικών και νομικών κωλυμάτων.
2. Ανταλλαγή πληροφοριών.
3. Εκπαίδευση και απόσπασση συνδέσμων.
4. Σύγχρονα μέσα τηλεπικοινωνιών.
5. Ανάπτυξη Ευρωπαϊκού Δικαστικού Δικτύου.
6. Κοινές ομάδες έρευνας.
7. Αμοιβαία δικαστική συνδρομή.

Την Ελλάδα απασχολεί ιδιαίτερα το πρόβλημα της **νεανικής εγκληματικότητας**, κυρίως εδώ στην περιοχή. Γιατί, όπου υπάρχουν πολλοί άνεργοι (και υπάρχουν εδώ στην περιοχή, στα Βαλκάνια και την ανατολική Μεσόγειο), όπου υπάρχει ανεργία, υπάρχει και νεανική εγκληματικότητα. Κατά συνέπεια, θα πρέπει να ληφθούν προληπτικά μέτρα δράσης για να περιοριστεί η νεανική εγκληματικότητα.

B1. Πρόληψη εγκληματικότητας

Το πνεύμα συνεργασίας των κρατών - μελών στον τομέα της καταπολέμησης της εγκληματικότητας είναι δεδομένο, η δε Ένωση πρέπει να επικεντρώσει τις προσπάθειές της στο συντονισμό και την ενίσχυση της τεχνικής - επιστημονικής συνεργασίας στο πλαίσιο κοινωνικής, πολιτιστικής, πολιτικής και οικονομικής ανάπτυξης.

Θα μπορούσαν να μελετηθούν προγράμματα, για τον εντοπισμό των αιτιών που δημιουργούν, συντηρούν και παράγουν συγκεκριμένες εγκληματικές συμπεριφορές. Ιδιαίτερα για την **περιοχή των Βαλκανίων** θα πρέπει να προβλεφθεί σχέδιο δράσης μέτρων για την πρόληψη και αντιμετώπιση της οργανωμένης εγκληματικότητας, λόγω έλλειψης σταθερότητας και αντιθέσεων που επικρατούν σε ορισμένες χώρες.

Όσον αφορά την **πρόληψη της νεανικής εγκληματικότητας**, η Ένωση θα πρέπει να μετατρέψει τις παρεκκλίνουσες ή αντικοινωνικές συμπεριφορές των νέων που βρίσκουν την εξήγησή τους στις συνθήκες ζωής, σε δράση για την προστασία τους, βασισμένη στις δημοκρατικές της αρχές και το σεβασμό της ανθρώπινης αξιοπρέπειας με περισσότερη ανθρώπινη δικαιοσύνη.

Έμφαση πρέπει να δοθεί στην προστασία της οικογένειας, στη βελτίωση της εκπαίδευσης, τη ψυχολογική στήριξη παιδιών που βρίσκονται σε κίνδυνο, την ανάπτυξη δυνατοτήτων απασχόλησης σε συνδυασμό με προγράμματα επιμόρφωσης, ώστε να ελαχιστοποιείται το πρόβλημα της ανεργίας. Γενικότερα, ανάπτυξη τεχνικών μέσων και συστημάτων αποτροπής από αντικοινωνικές συμπεριφορές που θα χρησιμεύουν ως

τροχοπέδη στην παραβατικότητα των νέων. Η αντιμετώπιση της πρόληψης της νεανικής εγκληματικότητας ως δράση της Ένωσης θα πρέπει να υπερβεί τα απλά συνοδευτικά μέτρα, προκειμένου να επικεντρωθεί στο συντονισμό, σε κοινοτικό και διεθνές επίπεδο, των μέτρων δράσης των κρατών-μελών.

Γ. Ευρωπαϊκός Δικαστικός Χώρος

Η δημιουργία ενός χώρου Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης προϋποθέτει την άμεση και ταχεία πρόσβαση του πολίτη στη δικαιοσύνη μέσω της διαφάνειας της νομοθεσίας της Ένωσης, της προστασίας των προσωπικών δεδομένων και της λήψης μέτρων για την απλούστευση της νομοθεσίας.

Η ενίσχυση της εσωτερικής **ασφάλειας του πολίτη** δεν επιτυγχάνεται μόνο με τη λήψη μέτρων αστυνομικής φύσης, αλλά κυρίως με την ανάπτυξη ορισμένων νέων θεσμών δικαστικής προστασίας, όπως η “ταχεία πρόσβαση του πολίτη στη δικαιοσύνη”, όπως ήδη σημειώθηκε. Επιπροσθέτως προτάσεις σχετικά με την προώθηση της δικαστικής συνεργασίας σε αστικές υποθέσεις συμβάλλουν στην περαιτέρω ενίσχυση της εσωτερικής ασφάλειας του πολίτη.

Τα ανωτέρω εγυώνται και την **ισότητα στη μεταχείριση του Ευρωπαίου πολίτη**, καθώς τείνουν στην καθιέρωση ενός εναρμονισμένου συστήματος δημόσιας τάξης και επίλυσης διαφορών, το οποίο θα βασίζεται παράλληλα στις **αρχές της ελευθερίας, της δημοκρατίας, του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, των θεμελιωδών ελευθεριών και του κράτους δικαίου**.

Επίλογος

Έτσι, στο Έκτακτο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Tampere, αναμένεται να υιοθετηθεί ένα **κείμενο αρχών και κατευθυντήριων οδηγιών** μη δεσμευτικού χαρακτήρα προς την κατεύθυνση της υλοποίησης των σχετικών διατάξεων της Συνθήκης του Άμστερνταμ για τη δημιουργία ενός χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, παράλληλα με τη διατύπωση σαφών εντολών προς τα αρμόδια εθνικά και κοινοτικά όργανα.